

Hollandiai Katolikus Magyar Egyházközségi Hírlevél

Megjelenik 3 x évente - December (2022/4)

Contactblad van de r.k. Hongaren in Nederland

*Minden kedves Olvasónknak áldott Karácsonyt és békés,
boldog új esztendőt kívánunk!*

Ecsedi Aladár: Uram, Jézus: Jövel!

*Ragyogj, te áldott égi fény,
Vezess az éjnt át,
Amíg lelkünk megpihen,
A szemünk újra lát.
Ragyogj, mint egykor réges-rég,
Ott Betlehem felett.
Árva szívünknek adj ma is
Karácsony ünnepet.*

*Jézus! Te áldott égi fény,
Utat mutass nekünk,
Amíg mi fáradt vándorok
A célhoz érkezük,
Hadd lássuk meg Isten Fiát,
Ki értünk Földre jött,
Elhagyva szent, dicső honát
A Földre költözött.*

*Fényed ne múljon el soha,
Hadd legyünk boldogok,
Amíg tart földi életünk,
Amíg szívünk dobog.
Megváltó drága Krisztusunk,
Mihozzánk légy közel,
Karácsony hajnalcsillaga,
Uram, Jézus: Jövel!*

Visszatekintés

Augusztus 28-án a hágai Szent Család templomban ökumenikus szentmisét és Istentiszteletet tartott Havas István római katolikus atya és Sólyom Uzonka református lelkipásztor. A szentmise/istentisztelet végén Dr. Tóth Miklós nyugalmazott református főlelkész emlékének adóztunk. A ceremónia után szeretetvendégség következett. Ezután Havas István atya tartotta meg ünnepi beszédét Szent Istvántól az Aranybulláig címmel. A részletes, mélyreható előadásért ezúton is köszönetet mondunk.

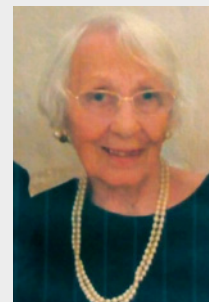
A szentmise után került sor Zsolnai Babett és Zsolnai Attila gyermekének, Zsolnai Marton öccsének a keresztelőjére, aki a Sebastian nevet kapta. Isten, áldja és védje az egész családot, szülőket, nagyszülőket, keresztszülőket és kísérje minden léptüket!

Szeptember 4-én a keresztség szentségében részesült Horváth Zsuzsanna Mária és Petrovics István Kornél gyermeke Petrovics István Noel. Szívből kívánjuk, hogy cseperedjen boldog, egészséges, elégedett felnőtté! Isten vezérelje útján az egész családot, szülőket, nagyszülőket, keresztszülőket!

Szeptember 7-én Ratsma-Jónás Ibolya megtért Teremtőjéhez. Küzdelmes élete során mindig megmaradt optimistának. Jó humora az utolsó pillanatig mosolyra derítette környezetét. Szeptember 11-én vettünk tőle végső búcsút a hágai Marlot templomban.

Ibolya minden szerettét megpróbálta magyarra tanítani. Ennek gyümölcsei a személyes búcsúszakor magyarul elhangzott gyöngyszemek voltak, ahol szinte mindenki magyarul adta át neki végső üzenetét. Az gyászszertartást Van Bolhaus-Szabó Emőke végezte, közreműködött a Hágai Magyar Énekkar Kovács Kata vezetésével. Béke poraira!

MKPK Diaszpóra Konferencia

2022. szeptember 30 – október 2 között került sor Budapesten az MKPK Külföldi Magyar Lelkipásztori Szolgálat rendezésében a külföldön élő magyar katolikus egyházi és világi vezetők konferenciájára. Reggel 9 órakor Dr. Cserhádi Ferenc püspök atya hivatalosan megnyitotta a tanácskozást.

A zsúfolt program keretében betekintést kaptunk a világ különböző pontjain működő közösségek életébe, munkájába, megoldandó feladataiba. Havas István atya, BeNeLux-i főlelkész beszámolt szerteágazó feladatainak szépségéről és kihívásairól is. A luxemburgi képviselők is elmondták véleményüket, javaslataikat a jövőt illetően. Az előadások nagy segítséget nyújtottak mindannyiunknak. A személyes kapcsolatok megteremtése és ápolása tovább erősítik a csoportok munkáját. A fantasztikus vendéglátást a mindenre kiterjedő figyelem, gondoskodás és a maximális hozzáértés jellemezte.

A nap lezárásaként a Gazdagréti Szent Angyalok Plébánián szentmisén vettünk részt.

Szombaton folytatódott a közösségek beszámolója és a fórummegbeszélés. Ekkor tartotta Füzy Dóra és Tápai Katalin a hollandiai beszámolót Pover Point prezentáció kíséretében. Aktuális körlevelünket is átnyújtottuk a jelenlévőknek.

16.00 órakor elindultunk ismét külföldbusszal a Szent István-bazilikába. Mindkét utazás alatt Nemes Gábor tartalmas és érdekes idegenvezetéssel gazdagította élménytárunkat.

Megérkezvén, a Szent István-bazilika altemplomában az **Ars Sacra – A feltámadás keresztútja, Maria de**

Faykod Lourdes-i márványszobrainak fotókiállítását tekinthettük meg. A tárlatvezetéssel a művésznő személyesen is jelen volt, s választ adott a kíváncsi látogatók kérdéseire. Ezután részt vettünk a bazilikában tartott **Nemzetek Miséjén**, melynek dr. Cserhádi Ferenc, a külföldön élő magyar katolikusok püspöke volt a főcelebránsa.

Visszatérve a D50 Kulturális Központba Díszvacsorával zárult a 2 napos konferencia hivatalos része. Kiváló hangulatban, újabb barátságokkal szövődve zárult az ünnepség.

Ezúton is hálás köszönetet mondunk Dr. Cserhádi Ferenc püspök atyának, az MKPK-nak és a Diaszpóra Iroda munkatársainak, különösen Gyöngy Ádám-nak és Nemes Gábornak a részvételi lehetőségért, a perfekt szervezésért és lebonyolításért! A Hollandiai Magyar Katolikusokat Füzy Dóra elnök, a hágiaikat Tápai Katalin elnök képviselte.

Vasárnap délelőtt a budavári Nagyboldogasszony templomban (Mátyás-templom) voltunk részesei az ünnepi nagymisének. Meghívott vendég volt a Regensburger Domspatzen és a Kodály Zoltán Magyar Kórusiskola. A templom orgonistája, kántora és karnagyja régi jó ismerősünk és barátunk, Hegyi Barnabás orgonajátéka tette az eseményt mindannyiunk számára feledhetetlenné.

Hollandiai Mikes Kelemen kör

Az aranybulla 800 éve

Vasárnap, 2022. november 27 9.30-19.00.
Lindenkwadrant művelődési otthon
2e Braamstraat 6, 2563 HK Den Haag

Előadók: **Zsoldos Attila**, történész professor, a MTA rendes tagja, a Filozófiai és Történettudományok Osztályának elnöke

Demeter Dorka, EP tanácsadó

Sipőcz Bendedek, külpolitikai kutató

Hermán Mostert Rebekka, irodalmi fordító

Moderátor: Farkas Flórián

Házigazda: Deuten-Makkai Réka

Zsoldos Attila történész professor, az MTA rendes tagja, a Filozófia és Történettudományok Osztályának elnöke tartott előadást az Aranybulla 800 évéről. Elsőként a történeti háttér került felvázolásra, az Árpád-házi királyok az Aranybulla 1222. évi kibocsátása előtti időszakban, majd az Aranybulla bemutatása következett:

Rövid összefoglaló:

II. András királyunk III. Béla király másodszülött fia. Apja halálakor az elsőszülött fiú Imre lett az ország királya, András pedig várakat és birtokokat kapott. A két testvér között éveken keresztül fegyveres harc folyt a hatalomért. Imre király Horvátországot és Dalmáciát engedte át öccsének, de ez nem vetett véget az ellenségeskedéseknek. Imre 1204-ben elhunyt és gyermekkorú fia lett a király, majd a gyermek 1205-ben bekövetkezett halála után András lépett a trónra.

András új gazdaságpolitikát kezdett, melyben hatalmát jelentős részben a szerviensekre alapozva azok számára kedvező birtokpolitikát folytatott. Ambiciózus külpolitikáját hódítások, és az 1217-1218 évi keresztes hadjárat fémjelzi - ő az egyetlen királyunk aki részt vett a Szentföldért vívott harcokban.

II. András 1221-ben kezdeményezte a birtokadományok egy részének visszavételét, de ez a főurak erős ellenállásába ütközött. A hatalmi harc folyamán a király a főurak nyomására 1222-ben kibocsátotta az

Aranybullát - mely a magyar történelmi alkotmányozás egyik legfontosabb dokumentuma.

Az Aranybulla 1222-ben hét példányban készült. Bár a hét oklevél egyike sem maradt ránk, de az idők folyamán az Aranybullát többször megerősítették (azaz belefoglalták az újonnan kibocsátott okiratba) és ilyen formában ismerjük: Nagy Lajos király 1351-ben megújította és kibővítette az ősiség törvényével. Az Aranybulla a századok folyamán leggyakrabban hivatkozott pontjai:

- az ellenállási záradék kimondja, hogy a nemesek a hűtlenség vétké nélkül ellenállhatnak a királynak amennyiben a király a rendelkezéseket megszegné
- a nemesek számára az igazságszolgáltatás a törvények szerint történjen
- évenkénti országgyűlés összehívása

Igy vált az Aranybulla keletkezése után a magyar alkotmányozás első mérföldkövévé és a nemesi szabadságok alaptörvényévé.

Demeter Dorka (EP tanácsadó) sok személyes élményt magába foglaló előadást tartott nagyapja Varga László életéről.

Varga László erdélyi református lelkipásztor, 1956-os politikai elítélt életútja:

Eredetileg diplomata akart lenni így a jogi egyetemen tanult Kolozsváron. Eljutott a három és feledik évig amikor nem volt hajlandó belépni a romániai kommunista pártba, ezért eltanácsolták a jogi egyetemről. Mivel édesapja református lelkész volt így ő azt mondta hogy „menedékjogot” kért a teológián. Így a következő ősszel megkezdte teológiai tanulmányait és történetesen 1956 szeptember és október hónapban kutatói ösztöndíjjal Budapestre utazott. Jól felkészülve érkezett Budapestre - éppen a forradalom kellős közepébe!

Erről így írt:

„Szelíd ember vagyok. Csak a háttérben oldalt mentem. Ordítani sem ordítottam, mivel az már nem jött ki a torkomon. Csak lábbá, füllé és szemmé váltottam azokban a napokban. Mindenütt igyekeztem otlenni hogy szedjem a begyembe a dolgokat - mint a kiskakas - hogy majd Erdélyben bocsáthassam ki magamból a tanultakat.”

November harmadikán tudták meg hogy két busz megy Budapestről Romániába. Ezzel a busszal érkezett meg Abrudbányára, ahol ő akkor lelkész volt. Berohant a lelkésztársához és örömmel újságolta hogy Budapesten szabadság van - és ekkor vette észre lelkész kollégája kisírt szeméit, hallva tőle hogy az oroszok az éjjel bevonultak Budapestre.

Társaival egy memorandumot készítettek az ENSZ számára hogy az erdélyi kérdést egy lakosságcserével próbálják megoldani és az volt a kérésük hogy ezt

az ENSZ csatolja a magyar kérdés mellé. Ez a dokumentum elküldésre készen állt, amikor őket letartóztatták. Ez lett a híres Dobai per. 1957 márciusában tartóztatták le őket. A két fővádlottat Dobai Istvánt és Varga Lászlót életfogytiglani börtönbüntetésre ítélték, a többi vádlott 25 éves büntetést kapott.

Majd 1964 júliusában szabadon bocsátották. A börtönbeli évek ars poeticáját így fogalmazta meg: „Éltem, most már tudom és bátran mondhatom. Három dolog kellett ahhoz hogy éljünk: hit, humorérzék és a vállalás öntudata. Ha e három tulajdonság közül egy is megvolt, elég lehetett a túléléshez, de ha az emberben mindhárom megvolt, életformát tudott teremteni és nemcsak túlélni hanem élni tudott a börtönévek alatt. Nagy ajándék, hogy nekem mindhárom megvolt s így tudtam élni az alatt a hét év, négy hónap és hét nap alatt.”

„A fegyencélet fintorai” című könyve bölcs élelátással írja le a börtönélet mindennapjait és az elpusztíthatatlan hit és a magával hozott kultúra erejét.

Sipőcz Benedek saját kutatásai alapján az önálló India külpolitikájáról tartott érdekes előadást. Benedek a leideni egyetem nemzetközi kapcsolatok képzésének hallgatója - tanulmányai során a budapesti külügyminisztériumban illetve a hágai magyar nagykövetségen is volt gyakornok - jelenleg pedig kutató munkatárs a Balassi Intézetben.

India külpolitikája három nagy szakaszra bontható: Az első szakasz 1947-ben kezdődött, amikor India függetlenné vált. Ekkortájt India sok multilaterális egyezményt kötött: Idealisztikus megközelítés, független országok, országok közötti békés együttélés, ne legyenek háborúk és az el nem kötelezett mozgalom egyik vezető állama - sem az USA sem a Szovjetunió politikai blokkhoz nem kívántak tartozni.

A második szakasz kezdete 1962, amikor India katonai vereséget szenvedett Kinától. Itt csődöt mondott az el nem kötelezett politika és a békés egymás mellett élés elve - továbbá India nem volt képes magát megvédeni. Így fontos szemponttá vált a nemzetbiztonság megerősítése. India több háborút vívott Pakisztánnal és az el nem kötelezett elvet feladva szoros katonai és energetikai együttműködést alakított ki a Szovjetunióval.

A harmadik szakasz a hidegháború végével jött el, amikor a kétpólusú világrend felbomlott. India módosította stratégiáját: a meglévő partnerek megtartása mellett egyre több nyugati országgal lépett szövetségbe - ennek elnevezése Multi-Alignment Policy. Pragmatikus megközelítés jellemzi - például India a G20 tagja, a BRICS tagja és a Quad tagja.

Quad négyoldalú biztonsági párbeszéd: tagjai az Egyesült Államok, Ausztrália, Japán és India. 2004-ben indult egy természeti katasztrófa segítségnyújtással. Voltak közös katonai hadgyakorlatok

- ugyanakkor nem akarnak Kinával szembekerülni. Diplomáciai és gazdasági együttműködés a főbb sárokpontok.

Katonai szempontból India a korábbi szovjet/ orosz fegyverek helyett egyre inkább nyugati fegyvereket vásárol.

Hermán Mostert Rebekka irodalmi fordító előadása Rebekka elkészítette Bánffy Miklós „Erdélyi történetek” trilógia holland nyelvű fordítását.

Gróf Bánffy Miklós a trilógiát 1934 és 1940 között írta. A trilógia első kötetét abban a reményben írta hogy a kötet leírva az első világháborúhoz vezető utat talán segíthet az új világháború elkerülésében. A kötet bemutatja az arisztokrácia, a kisnemesek, polgárok és cselédek életét. A harmadik kötet története már nagyon közel van az első világháború kezdetéhez és bemutatja, hogy hogyan dől össze az addig szilárdnak hitt biztonsági rendszer és együttműködés.

Az előadás folytatásában Bánffy Miklós rajz tehetségét bemutató diákat láttunk. Bánffy Miklós tehetséges karikaturista volt. Aa akkori politikai élet szereplőit bemutató mappa tartalmazza a világ akkori „nagyjainak” karikaturáját - ez Franciaországban jelent meg 1922-ben.

Egy érdekes történet Bánffy Miklósról, mely jól mutatja az akkori helyzetet és Bánffy habitusát: 1919 elején Hollandiába utazott azzal a céllal hogy a nyugati politikai életet figyelmeztesse az esetlegesen bekövetkező magyarországi politikai változásokról. Meg is történt amitől tartott - Magyarországon a hatalom a Tanácsköztársaság kezébe került. Így Bánffy sem fért hozzá a vagyonához - gyakorlatilag pénz nélkül maradt Hágában. Emlékirataiban így ír erről:

A magammal hozott szerény összeg hamarosan elfogyott és sem hazulról sem Erdélyből nem remélhetek pénzt kapni. Így elhatároztam, hogy munkát keresek. Számba vettem hogy mit tudok - nehéz dolog egy idegen országban. Irással nem lehet, mert elfogadhatóan írni csak németül és franciául tudnék amire itt nincs szükség. Semmiféle mesterséget nem tanultam. Csupán három foglalkozás közül választhattam tehát. Az egyik - beállni valami lovardába és ott fizetésért nyers csikókat belovagolni. A másik - fölhasználni billiárd tudományomat melyet annyi elprédált éjszakán szereztem egykor - hol billiárdversenyeket is nyertem profi játékosok ellen. A harmadik a legjobb: festeni. Festeni apróbb arcképeket szerényebben áron mely olcsóbb tárcáknak is megfelel. Ilyeneket korábban is csináltam kedvtelésből a háború előtt és később amikor a német Súdarmee kommando-hoz voltam beosztva. Hát erre határoztam el magamat.

Korcsma István írása

Hágai Magyar Énekar december 3-i koncertje

2022 december 3-án újra találkozhatott a közönséggel a Hágai Magyar Énekar és Gyermekkar, valamint annak hangszeres szolistái. Az Adventi Koncertre a Szent Család templomban került sor. Kicsi, nagy, öreg és fiatal egyaránt boldog várakozással hallgatta az Adventi éneket és a többi csodaszép karácsonyi darabot. Az énekar vezetője Kovács

Katalin karnagy. A kórus szeretettel várja új tagok jelentkezését, hogy az együtt éneklés örömét minél többünkkel megoszthassa.
Jelentkezés: kovacs.kata.005@gmail.com

„Legyen a zene mindenkié!” (Kodály Zoltán)

Névnepok, Szentek | Árpád-házi Szent Erzsébet

November 19. Árpád-házi Szent Erzsébet liturgikus ünnepe. A középkor egyik legismertebb és legkedveltebb szentjére emlékezünk, felidézve élettörténetét. Erzsébetet évszázadok óta nagy tisztelet övezi, Sík Sándor „a női eszmény megtestesülése”-nek nevezte őt.

Erzsébet 1207. július 7-én született Sárospatakon. Szülei II. András király és merániai Gertrúd voltak. Életének első négy évében a magyar királyi udvarban nevelkedett, majd eljegyezték Tübingia leendő grófjával, Lajossal. A kis menyasszony fényes kísérettel és kincstárnyival hozománnyal érkezett a wartburgi várba. Német környezetben akarták nevelni, hogy jól elsajátíthassa új hazájának minden szokását.

A kis Erzsébet jósága és kedvessége hamarosan megnyerte a vár népét. A nála hét évvel idősebb Lajos kezdetől fogva szívből szerette. Leendő anyósa, Zsófia asszony ellenben egyre növekvő rosszállással figyelte. Nemcsak apró, túlzásnak minősített vallási gyakorlatai zavarták (Erzsébet például ismételt megszakította játékeit, hogy, mint mondta, „Istent szeresse”), hanem az is, hogy teljes természetességgel magával egyenrangú társnak tekintette a legegyszerűbb gyermekeket is. Mindezeket túl pedig nem volt hajlandó alkalmazkodni az udvari élet előírt formáihoz, temperamentumos és szenvedélyes volt, minden körtáncnál jobban szerette a vad lovaglást. Lajos vette védelmébe, és aránylag korai házassággal – Erzsébet tizenéves volt – szilárdította meg helyzetét a várban.

Boldogságuk teljes volt, a feljegyzések szerint Erzsébet férjét hazavárva messzire elébe lovagolt, és csókokkal, viharos örömmel üdvözölték egymást. A szent életű asszony legbensőbb titka és egyik legvonzóbb tulajdonsága, hogy tökéletes összhangot tudott teremteni az Isten és a férje iránti szeretet között.

Lajos tizennyolc évesen korában, apja halála után átvette a hatalmat Tübingiában. Erzsébet a vár alatt nagy házat építtetett, befogadta a zarándokokat és koldusokat, és ápolta a betegeket. Az udvar rosszallása ellenére Lajos támogatta felesége jótékony cselekedeteit.

Hat év boldog házasság után Erzsébet özvegy lett. Férje halála után gyermekeivel együtt el kellett hagynia a várat. Sokat nélkülözött, gúnyolták, elkergették, de béketűréssel viselte a megaláztatásokat. Városról városra járt, ahol szükség volt segítségére, dolgozott, ápolta a betegeket, megvarrta ruháikat. Később Marburgba költözött, és belépett a ferences rendbe. Javait és élete hátralévő esztendeit a betegek és rászoruló gondozásának szentelte. 1228 nagypéntekén néhány ferences barát jelenlétében lemondott a világi javakról; kórház építésébe kezdett, ahová befogadta a föl-

dönfutókat, betegeket, és ő maga gondozta őket.

1231-ben november 16-áról 17-ére virradó éjszaka halt meg Marburgban. Huszonnégy éves volt.

Három és fél esztendővel később, 1235. május 26-án, pünkösdkor IX. Gergely pápa iktatta a szentek sorába Erzsébetet. Sír-helye fölött, tiszteletére szentelték a marburgi székesegyházat.

Emléknapiját a római naptár november 17-ére tette, hazánkban november 19-én ünnepeľjűk.

Kultusza a 13. századtól kezdve szinte egész Európában elterjedt. A feleségek, a fiatal anyák, a ferences harmadrend és a szolgáló szeretet védőszentje.

Az Erzsébethez fűződő egyik legismertebb történet az úgynevezett rózsacsoda. Egy alkalommal kötényében kenyert vitt a szegényeknek. Férje megállította, megkérdezte, mit visz benne. Erzsébet azt felelte, hogy rózsát, s amikor megmutatta kötényét, valóban rózsák voltak benne. E történet alapján az ábrázolásokon a rózsák váltak Szent Erzsébet legfőbb ikonográfiai attribútumává. Egy másik legenda szerint Erzsébet egyszer férje ágyába fektetett egy leprás koldust. Hazatérő férje a szobába rontva a megfeszített Krisztust találta az ágyban, és ekkor értette meg felesége „esztelen” szeretetét.

Istenűnk, te megadtad Árpád-házi Szent Erzsébetnek, hogy a szegényekben Krisztust lássa és tisztelje. Közbenjárására add, hogy mi is lankadatlan szeretettel segítsűk embertársainkat minden testi-lelki bajukban. A mi Urunk, Jézus Krisztus, a te Fiad által, aki veled él és uralkodik a Szentlélekkel egységben, Isten mindörökkön örökké. Ámen.

4 Erzsébet napját a régi magyar egyház pirosbetűs ünnepként űlte meg. Népi kultuszáról keveset tudunk, elhalványodott, vagy a szakkutatás késett el a földéritesével. Neve gyermekjátékokban, pünkösdölőkben bukkan fel.

Az Erzsébet név évszázadokon át a legkedveltebb magyar női keresztnevek egyike volt.

Liszt Ferenc Szent Erzsébet legendája címmel oratóriumot írt a szent tiszteletére, Reményik Sándor pedig Bánk bán utolsó monológja című versében idézi fel Erzsébet történetét. (A vers ITT olvasható.)

Forrás: Diós István: A szentek élete

Bálint Sándor: Ünnepi kalendárium II. Magyar Kurír

Szent Erzsébet rózsája-díj

Idén XXII. alkalommal került átadásra a Szent Erzsébet rózsája-díj

December 5-én, a Zeneakadémia nagytermében adta át Veres András győri püspök, a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia elnöke a Szent Erzsébet rózsája-díjat. A kitüntetésre javasoltak közül ebben az évben Erdő Péter bíboros, Esztergom-Budapesti érsek ajánlása alapján, Szigetvári Györgynének a Budapest-Kispesti Nagyboldogasszony Főplébánia Karitás Csoportjának leköszönő vezetőjének ítelték oda az elismerést.

Bízzál az Úrban

Az MKPK külföldi magyar lelkipásztori szolgálattért felelős püspökének 17. körlevele a külföldön élő magyar, illetve magyarul beszélő hívekhez és lelkipásztorokhoz, 2022 karácsonyán.

Főtisztelendő Paptestvérek! Kedves Magyar Testvéreim!

Az elmúlt évek során sok olyan csapás érte a világot, amelyek mindenütt megváltoztatták létünk megszokott rendjét és újabb kihívások elé állították és állítják külföldi magyar közösségeink életét. A világjárvány, az orosz-ukrán háború, a vele járó szankciók és korlátozások, az energiaválság és árdrágulás egyre inkább megnehezítik nem csak az egyének, a családok, a társadalmak életét, de azok lesúlytanak a külföldi magyar egyházi közösségek életére, működésére és lelki szolgálatára is. A Covid-időszak különösen megviselte külföldi magyar közösségeink életét. A pandémia által kiváltott utazási, gyülekezési korlátozások, egészségügyi és egyéb szigorú rendelkezések megtették a magukét. A világjárvány sok hívót elriasztott a közösségi élettől és sok olyan hűséges öreget is elvitt, akikre mindig számíthattunk korábban. A résztvevők létszáma megcsappant a vasárnapi szentmiséken. Ehhez sokfelé a külföldi munkavállalók hétvégi ingázása is hozzájárult. A Covid-19-vírusjárvány idején sok külföldi magyar munkavállaló és család települt haza. Nagy lett és sokrétűvé vált a külföldön élő magyar hívek elvándorlása határainkon kívül, az idegenben: nagy lett a fluktuáció, a mobilitás. „Oda megyünk, ahol munkát találunk”, avagy kedvezőbb feltételeket a tanulásra, a továbbképzésre, a tapasztalatszerzésre, az üzleti sikerre – mondogatják többen. A külföldön élő magyarok hazatelepülése 2010-től dinamikusabban fokozódik, míg a kivándorló magyarok száma egyre csökkenő tendenciát mutat (KSH, HG tanulmány, ms). A régi külföldi magyar templomokhoz, egyházközségekhez, missziókhöz kötött övezeti, nagyvárosi lelkipásztori szolgálat, hívek és papok hiányában, esetleges elköltözések

miatt, többfelé megnehezül, felbomlik, vagy éppen ellehetetlenül. Az elmúlt két esztendő során rohamosan és drasztikusan csökkent a külföldi magyar lelkipásztorok száma. Elhunyt 20 elsősorban nyugdíjas pap; hazatelepült 8, nyugdíjba ment egy, szolgálatát feladta egy. Ez összesen 30 lelkész. Helyükbe érkezett mindössze négy. Míg a pandémia előtt a külföldön élő magyar lelkipásztorok száma még 88 volt, mára ez a szám mintegy 60-ra csökkent.

Helyenként a befogadó egyházak is nyomást gyakorolnak a külföldön élő magyar közösségekre és ezek tagjaira: „itt élnek már régen, ismerik a nyelvet, minek még ne kik magyar mise” – ismételtetik a befogadó egyházak vezetői. Mindez új kihívások elé állítja a létszámában csökkenő és helyenként kiöregedő külföldi magyar közösségeket, híveket és papokat, egész külföldi magyar lelkipásztori szolgálattunkat.

Bizonyos szempontból, a közlekedési és kommunikációs lehetőségek is megnehezítik a külföldi magyar lelkipásztori szolgálattal: híveink gondolnak egyet, és hazarepülnek, a nagy ünnepeket és szabadságukat itthon töltik. A modern digitális távközlési eszközökkel folyamatosan tartható a kapcsolat a szülőfölddel. A távolságok összezsugorodtak. Az online-misék elszaporodtak, mindezek minden jó és rossz következményével. A magyar médiumok legjobb kulturális és egyéb adásai bárhol foghatók a világon. Sokak számára már ez is elegendő ok arra, hogy mellőzzék a külföldi magyar közösségek vallási és kulturális kínálatait.

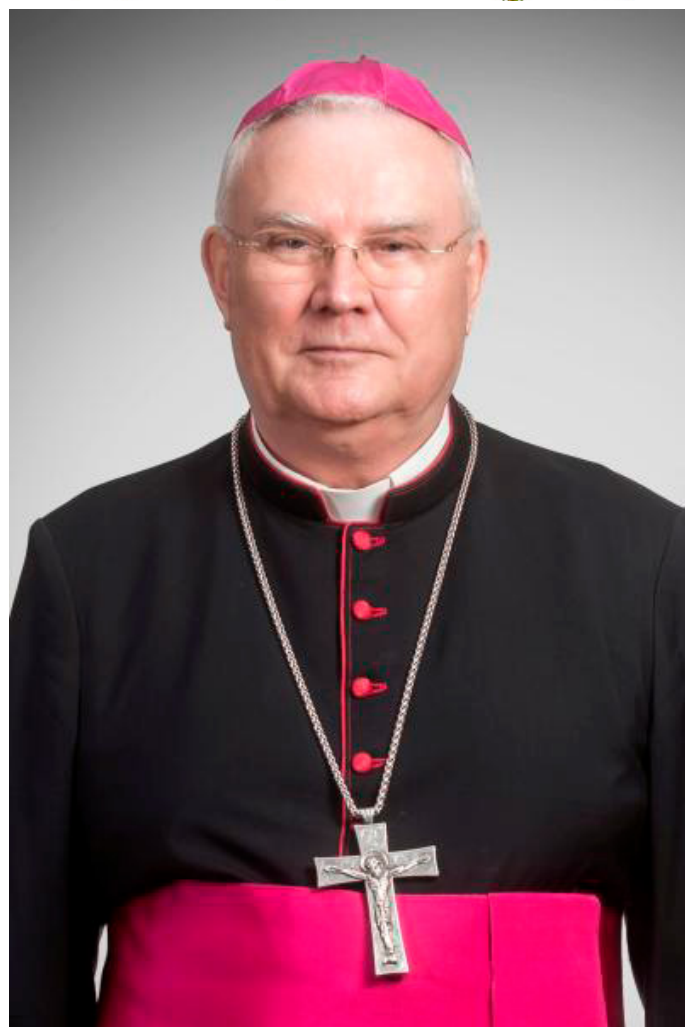
Aztán többen vannak, akik csak rövid időt akarnak eltölteni külföldön azzal a céllal, hogy minél jobban megismerjék a helyi nyelvet és kultúrát. Ők ezért tudatosan is kerülik a magyar kapcsolatokat külföldi tartózkodásuk idején.

Akik tehettek, hazatelepültek a járvány idején, mások elvonultak a közösségektől, vagy félnek

(ismét) bekapcsolódnai azokba. A világiárvány külföldi magyar lelki-pásztorokodásra és közösségekre gyakorolt káros következményei még egy ideig biztosan kísérteni fogják közösségépítő munkánkat külföldön. Az elszegényedés, az árak emelkedése és a takarékosági intézkedések többfelé megnehezítik a közösségszervezés munkáját. Az orosz-ukrán háború következményei egyelőre még beláthatatlanok. Aztán tapasztalható az is, hogy a gyermekek többfelé elveszítik magyar anya-nyelvüket. Fokozódik az asszimiláció nyomása. Sok magyar családban háttérbe szorúlnak a keresztény értékek, a nemzeti értékek kikopnak, vagy elveszítik korábbi jelentőségüket. A Szent István-i örökség, a keresztény magyarság sokak számára már nem jelent értéket. Számunkra mind ez az idők jele, külföldi magyar lelkipásztori és hazafias szolgálatunk nagy kihívása, és ezzel mindnyájunknak számolni és foglalkozni kell.

Jóllehet több pap nélkül maradt külföldi magyar egyházközösség, misszió, egyházi közösség napjainkban elnéptelenedett és megszűnőben van, ugyanakkor mégis reményteljes jelenséggé mutatkozik külföldön, hogy többféle újabb kis egyházi közösségek, csoportok alakulnak pap nélkül. Világviszonylatban összesen mint-egy 15-20 ilyen kis egyházi közösségről van tudomásom. Ezek elsősorban a hitüket és magyarságukat komolyan vevő, elkötelezett világi hívek összefogása és szorgoskodása által kezdenek kibontakozni. Mindez azt mutatja, hogy a sok nehézség és megpróbáltatás ellenére, kis leleményességgel, igyekezettel és szoros összefogással mégis csak elősegíthetjük a magyar jövőt külföldön: megtalálható annak lehetősége, hogy ápoljuk őseink szent hitét és gazdag örökségét. A világi hívek sokfelé megtalálják annak lehetőségét, hogy összefogjanak és közösen keressék a keresztény és magyar megmaradás lehetőségeit. A külföldi magyar papok és hívek legutóbbi budapesti konferenciája ösztönzést jelentett arra, hogy az idők jeleinek megfelelően, az új körülmények között is új utakat keressünk mindannak megőrzésére, ápolására, ami számunkra külföldön is szent és felejtethetetlen érték. „Sok jó ötlettel és rengeteg kapcsolattal gazdagodva jöttünk vissza” - írta nekem később egyik résztvevő, és így folytatta: „a konferencia egyedülálló alkalmat biztosított arra, hogy a világ magyarjai lelkipásztori ellátásának jelenét, kihívásait, örömeit és nehézségeit együtt lássuk és tanuljunk. Az a pár budapesti nap egyedül-álló eseménynek és élménynek adott időbeli keretet, amit magunkkal tudtunk hozni. ... A legfontosabbnak azt tartom, hogy fórumot találtunk a D50-ben rendezett konferencián, ami megerősít és lendületet ad” (NN).

Kedves Magyar Testvéreim! Bárcsak a mi köreinkben is érvényesülne a II. Vatikáni Zsinat optimizmusa: „Krisztus, aki feltámadásával átvette az uralmat... Lelkének erejével mindjárt működni is kezdett az emberek szívében: nem csupán a túlvilág vágyát

ébreszti fel, hanem éppen ezáltal élteti, megtisztítja és erősíti a nemes kezdeményezéseket, amelyekkel az emberiség nagy családja emberségesebbé teszi a maga életét, és e célja szolgálatába állítja az egész földet” (GS 38).

A magam részéről továbbra is vallom, hogy a külföldön élő magyar papok és hívek, legfőképpen azzal szolgálják egyházunkat, népünket és hazánkat, ha buzgón és hiteles módon teljesítik saját keresztény küldetésüket és hivatásukat a maguk helyén: a családban, a magán- és közéletben egyaránt.

Bárhogyan is csűrjük csavarjuk a dolgot, a jézusi tanítványok küldetése itthon és külföldön, mindig ugyanaz: „Menjetek el az egész világra, és hirdessétek az evangéliumot minden teremtménynek” (Mk 16, 15). Az a feladatuk, hogy osztogassák az Élet Kenyerét (Jn 6,48) és csillapítsák a szomjazók szellemi, lelki és testi szomjúságát környezetükben (Jn 4, 14). Jézus nem azt a parancsolta nekik, hogy látványos, számokban is mérhető sikereket érjenek el, hatalmas és virágzó közösségeket létesítsenek, hanem azt, hogy hirdessék az evangéliumot, akár alkalmas, akár alkalmatlan, nagy türelemmel és hozzáértéssel, legfőképpen saját keresztény magatartásukkal és hiteles tanúságtételükkel (vö. 2 Tim 4, 2). A tanítványok feladata az, hogy teret készítsenek az Úr Lelkének és engedjék, hogy tüze bevilágítson a sötétség berkeibe, megtisztítsa, kiszabadítsa és megerősítse az embert

hitben, reményben és szeretetben. Az adventi szent időben legtöbbször ezt így halljuk: „Készítétek az Úr útját, egyengessétek ösvényeit” (Mt 3, 3).

Ez az igehirdetés, jóra tanítás és nevelés nem hiába-
való fáradozás. Sem a családban, sem a templomban,
sem az iskolában. Meghozza gyümölcsét. „Az Isten
szava ugyanis eleven, átható és minden kétélű kard-
nál élesebb, behatol a lélek és szellem, az íz és a velő
gyökeréig, megítéli a szív gondolatait és érzéseit”
(Zsid 4, 12). Bölcsessége behatol a testnek minden
zugába, a csontokba is a velőig (vö. Péld 20, 27). Az
Úr szava nem hiúsul meg, eléri célját: „Amint az eső
és a hó le-hull az égből, és nem tér oda vissza, hanem
megöntözi a földet, és termővé, gyümölcsözővé
teszi, hogy magot adjon a magvetőnek és kenyeret
az éhezőknek, éppen úgy lesz a szavammal is, amely
ajkamról fakad. Nem tér vissza hozzám eredményte-
lenül, hanem végbeviszi akaratomat, és eléri, amiért
küldtem” – mondja az Úr (Iz 55, 10). És ez így van
minden jó pásztor, szülő és nevelő szavával is. A jó

mag kikél, ha előbb elhintjük. Engedjük hát Kedves
Magyar Testvéreim, hogy az Úr Lelke eljöjjön közénk
és segítsen gyengeségünkön.

Végezetül megköszönöm a kedves Külföldi Magyar
Testvérek minden szolgálatát közös krisztusi
küldetésünk érdekében, kívánok Mindenkinek jó
felkészülést az Úr érkezésére, áldott, szent karácsonyi
ünnepeket és boldog új évet.

Mindezek után pedig, Nagyasszonyunk, a Boldogsá-
gos Szűz Mária, Szent István király és a többi Magyar
Szent közbenjárására, áldjon meg benneteket a min-
den-ható Isten: az Atya, a Fiú és a Szentlélek.
Budapest, 2022. november 27., advent első vasárnap-
ján.

*Dr. Cserhádi Ferenc c. centuriai püspök,
külföldi magyarok lelkipásztori ellátásával megbízott
esztergom-budapesti segédpüspök*

Dr. Csókay András: elmegyek a békemenetre, mert...

Számomra misztikus élményt jelentenek a Béke-
menetek, mindegyiken részt vettem a feleségemmel
együtt. Az ember ilyenkor megtapasztalja Isten és
az emberek jóságát a szívében. Ezek általában csak
ritkán, különleges élethelyzetek hatására születő,
személyes élmények, amelyek megerősítik a hitet, de
ilyen közösségekben, mint ami a Békemeneteken van
vagy az Eucharisztikus Kongresszuson is volt, köny-
nyen kialakulnak. Itt a szeretet áramlását érezni. Az
ember közelebb kerül az igazsághoz, az élő Istenhez,
így a nemzeti identitásához is.

Szememre szokták vetni, hogy mindent spirituálisan
fogok fel, számomra azonban az együttlét erő és
bátorságot ad a kiálláshoz. Ugyanis szellemi harc zaj-
lik. Egymást kell megerősítenünk, hiszen Jézus segí-
tőtársaként kell küzdenünk a világban eluralkodó
gonosz ellen.

Ám a Békemenetnek politikai üzenete is van: annak
az irányvonalnak az elutasításáról is szól, amely a
család és a nemzet elsődlegességének mellőzésével
a nemzet meghasonlását idézi elő. Ezért kell sokan
lennünk és együtt lennünk.

Mi, magyarok, segítőtársai szeretnénk lenni azoknak
a népeknek és kultúráknak, amelyek kiszolgáltatot-
tabb helyzetben vannak nálunk, de nem úgy, hogy
saját keresztény és nemzeti identitásunkat feladjuk.
A mi reménységünk és egyúttal minden Békemenet
legfőbb üzenete számomra az, hogy az embereket
lehet félelemben tartani, a testüket terrortámadá-

sokkal megölni, de a bennünk élő Názáreti Jézust
elpusztítani nem lehet, mert feltámadt.

Az első Békemenet idején Orbán Viktor tartott egy
nagyon határozott beszédet Strasbourgban arról,
hogy mi, magyarok, kiállunk a kereszténységünk
mellett. Úgy gondolom, akkor azért képviselhette ezt
ilyen erővel, mert ez a mozgalom megmutatta, meny-
nyien állnak mögötte. Ezt a mai napig újra és újra
bizonyítjuk.

Ha meghasonlunk önmagunkkal, ha elveszítjük a
magyar identitásunkat, akkor valóban el fogunk
pusztulni, és valóban eltűnhet a nemzet. De az
elmúlt ezer év azt mutatja, nem véletlenül vagyunk
a Szűzanya országa, sokszor álltunk már a szakadék
szélén, ám ő nem hagyott minket elveszni. Bizonyos
szempontból most is ott állunk ebben az európai
dögvészben. De ha a szakadékba esünk is, a Szűzanya
kötényébe fogunk hullani.

A kereszténység legnagyobb erőpróbáját gyakoroljuk
most: az ellenség szeretetét. Ez azt jelenti, hogy én
megítélhetem és meg is kell ítélnem valakinek a
tetteit, de mint személynek meg kell adnom neki azt
a lehetőséget, hogy Isten ítélje meg, nem én. Ha sebe-
sülten látom vergődni, akkor ellátom, meggyógyítom,
ahogyan azt az irgalmas szamaritánus is tette. Így kell
éreznünk a szellemi harcaink során, és akkor meg fog
segíteni bennünket a Jóisten.

Ülésezett a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia

A Magyar Katolikus Püspöki Konferencia (MKPK) 2022. december 6-7. között tartotta téli rendes ülését. A püspökök testülete a szokásoknak megfelelően a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia budapesti székházában gyűlt össze. Az ülésen részt vett Michael W. Banach érsek, Magyarország apostoli nunciusa is.

Idén is elindult a Katolikus Karitászt „Tárjátok ki a szíveteket!” elnevezésű adventi segélyprogramja, amely során a rászoruló családokat segítik a téli időszakban és karácsonykor. Különösen fontos a szolidaritás ezen formája a jelenlegi nehéz gazdasági helyzetben. Évről évre növekszik az adományozók és a támogatott családok száma, így mára az adventi segélyprogram egy, az egész országot átölelő összefogássá vált. A nélkülözőkért indított ünnepi összefogásnak kettős célja van: ünneppé tenni a Karácsonyt és könnyebbé tenni a hétköznapok terheit. Idén is több módon lehet csatlakozni a karácsonyig tartó adománygyűjtéshez, amelynek lehetőségeiről a www.karitasz.hu honlapon tájékozódhatnak. Angyalbatyu ajándékgyűjtő akciójuk keretében nehéz sorsú gyermekeknek lehet ajándécsomagot készíteni és leadni a különböző gyűjtőpontok valamelyikén. Részletek a www.angyalbatyu.hu oldalon. Az ajándécsomagokat a Karitászt önkéntesei juttatják el az országos hálózaton keresztül a rászoruló családok gyermekeinek. Ezen túl december 4-11. között zajlik a Karitászt „Egymillió csillag a szegényekért” elnevezésű kampánya. Az akció a napi megélhetési problémákkal küszködőkre hívja fel a figyelmet, amely különösen is aktuális a szomszédunkban zajló háború és az ennek következtében az egész Európát sújtó nehéz gazdasági helyzet miatt. A Karitászt december 17-én szombaton este fél nyolckor jótékonyági koncertet szervez a Szent István-bazilikába. Az est fellépői Dolhai Attila és a Magnificat zenekar lesznek. Az est bevételét a Katolikus Karitászt a rászoruló családok és idősek karácsonyának szebbé tételére fordítja. A nemes ügyet az 1356-os adományvonalon, hívásonként 500 forinttal is lehet támogatni.

A püspökök testülete foglalkozott a katolikus fenntartású intézmények helyzetével is, különös tekintettel a megemelkedett rezsiköltségekre. A Püspöki Konferencia képviselői folyamatosan tárgyalnak az állami féllel elsősorban azon intézmények zavartalan működtetése érdekében, ahol az Egyházt állami feladatot vállalt át. Több, a Katolikus Egyházt által üzemeltetett épületben már korábban is volt, azonban sok helyen most alakítanak ki megújuló energiára épülő energetikai rendszereket, a teremtett világ védelmét is szem előtt tartva.

A püspökök testülete támogatja Szent John Henry Newman egyháztanítóvá nyilvánítását. A 19. században élt angol katolikus bíboros élete, teológiája és

lelkiségi írásai ma is nemzedékek számára mutatnak utat szerte a világban.

A püspökök testülete áttekintette a szinodális folyamat jelenlegi helyzetét. Áttekintették a püspökök a nemzeti szakaszok eredményeit összesítő vatikáni dokumentumot, amelynek tartalmáról 2023 februárjában Prágában, a szinodusi folyamat kontinentális szakasza központi ülészakán fognak tanácskozni az európai küldöttek. A prágai tanácskozáson a Magyar Katolikus Egyházt képviselői is részt vesznek majd. A delegációt Veres András, az MKPK elnöke fogja vezetni. A kontinentális szakaszt követi majd két szinodusi közgyűlés, amelyekre 2023 és 2024 októberében kerül sor a Vatikánvárosban. A Püspöki Konferenciát Mohos Gábor püspök úr fogja képviselni. Döntés született arról is, hogy a Lisszabonban 2023. augusztus 1-6. között sorra kerülő Ifjúsági Világtalálkozón rész fog venni egy magyar küldöttség is. A Konferencia ezzel párhuzamosan döntött arról is, hogy az eseményhez kapcsolódóan jövőre is megrendezi a fiatalok ezreit megmozgató Forráspont hazai katolikus ifjúsági napot.

A püspökök testülete foglalkozott a gyermekvédelem kérdésével is. Áttekintették, hogy az elmúlt években milyen eredményeket ért el a Magyar Katolikus Egyházt ezen a területen. A 2020-2022 között zajló gyermekvédelmi szervezetfejlesztési projekt keretében 22 fenntartó 38 intézményében hoztak létre intézményi gyermekvédelmi stratégiát és protokollt. Az intézményekben 2-4 fős gyermekvédelmi team kezdte meg működését. A projekt keretében 76 pedagógus továbbképzés és 204 gyermekvédelmi fókuszú gyermekprogram valósult meg. A Püspöki Konferencia továbbra is támogatja a projektet, amely tovább folytatódik és bővül: szakmai műhelynapok és gyermekvédelmi területi találkozók folynak országszerte; az első három találkozóra Dunakeszin, Miskolcon és Kecskeméten került sor, amelynek eredményeként további 13 intézmény kapcsolódott be a munkába. Az MKPK és a felügyelte alá tartozó Katolikus Pedagógiai Intézet folytatja a megkezdett munkát. Többek között – a római Pápai Gergely Egyetemmel közösen – megkezdtek egy 60 órás gyermekvédelmi pedagógustovábbképzés akkreditációját is, amely végén a résztvevők a két egyetem közös tanúsítványát szerezhetik meg.

Advent első vasárnapján indult útjára a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia megbízásából a Magyar Katolikus Egyházt hivatalos TikTok és Instagram oldala. A püspökök testülete fontosnak tartja, hogy Egyháztunk üzenete a lehető legtöbb módon és csatornán jelenjen meg, különösen a fiatalabb generációk körében.

Dr. Tóth Tamás, az MKPK titkára

A mennyország missziós zenéje – Sztankó Attila a gregoriánról

Sztankó Attilát idén májusban választották az 1990 óta működő Gregorián Társaság elnökévé. Az egyházzene patrónája, Szent Cecília liturgikus ünnepnapja kapcsán arról kérdeztük, mikor, hogyan és miért ragadta magával ez az ősi zene; mi az, ami a gregoriánt évszázadok óta kiemeli minden más muzsika közül; és mi tartja életben és állítja kutatások középpontjába a mai napig?

Hogyan kezdődött a kapcsolata az egyházzenevel?

– Ami elsőként eszembe jut, az gyermekkorom azon élménye, amikor karácsonyeste az asztalnál ülve édesapám öblös basszus hangján meghatódottan rázendített a Mennyből az angyalra. Nekem voltaképpen ez volt az első találkozásom az egyházi zenével.

A családuknak enélkül sosem látott az ünnepi vacsorához szenteste. Édesapám elkezdte, s az első sor után mi is bekapcsolódtunk. Ez mindig nagyon mélyen megható pillanat volt: a lényegre mutatott. Van egyébként egy másik, sokkal későbbi, de ugyancsak erősen meghatározó és szintén a karácsonyhoz kapcsolódó élményem. Már kispapként ért a felismerés, hogy a karácsonyi időszak kedvelt éneke, a *Dicsőség mennyben az Istennek* kezdősorú népének templomunkban mennyire az Istennek éneklő közösség hangján szólalt meg. A sok meghatott ember hitteli énekében – amely nem volt tökéletes, de szívből szólt – volt valami csodálatosan ősi és szép, ami rám is elementáris erővel hatott. Az egyszerű dallamban a hit, a bizalom, a szent öröm jutott kifejezésre. Húsz éve vagyok már pap, de azt az akkori érzést ma is fel tudom idézni. Kár, hogy már egyre ritkábban hallani hasonlót.

Miért a gregorián lett végül a nagy szerelem?

– Az első konkrét találkozásom a gregoriánnal Bohán Béla jezsuita atyának köszönhető, aki Ungváron volt plébános – ahonnan én is származom. A Szent György-templomban remek énekkart szervezett, nekünk, gyerekeknek pedig megtanította az úgynevezett VIII. gregorián misét, más néven a De Angelis-misé – ugyan betétekkel, de ez a miseordinárium hangzott el a *Statio Orbis*-szentmisén is tavaly a

budapesti NEK-en. Hallás után tanultuk meg, nem kottából. Tizenhárom éves voltam akkor. Az egyik fiúnak, Norbinak nagyon szép hangja volt, ő énekelt elő a kezdősorokat. Zsoltároztunk is sokszor. Ezek a dallamok már akkor óriási hatással voltak rám, főleg a Hozsanna-imakönyv végén található dallamok érdekelték. Tulajdonképpen Béla atyának köszönhető az, hogy később továbbképeztem magam zeneileg, és orgonálni is megtanultam.

Aminek révén konkrétan a gregoriánnal is alapsabban, immár tudományos szinten is megismerkedhetett?

– A szemináriumban természetesen megkapják a kispapok az egyházzenei alapokat, mert előfordul – és kívánatos is –, hogy a papnak is énekelnie kell. De ott mélyebb „beavatás” nem történik, hiszen nem ugyanazzal a zenei előképzettséggel és tehetséggel érkezünk. Így amikor lehetőségem nyílt rá, beiratkoztam az Országos Magyar Cecília Egyesület kántortovábbképzőjébe. Itt találkoztam először az ún. *Gradule Triplexszel*, ami az 1974-ben kiadott *Graduale Romanum* 1979-es „bővítése” a szemiológiai kutatási eredmények nyomán. Ebben a rendkívüli kiadványban a *Graduale Romanum* anyaga úgynevezett neumatikus jelölésekkel lett kiegészítve. Ez azt jelenti, hogy a *Graduale Romanumban* használt kvadrátnotáció mellett, a dallamok felett és alatt megjelentek az ún. neumák is. A *Gradule Triplexben* minden dallam kvadrátnotációja fölött és alatt megtaláljuk egyrészt a *Graduel du Laon* (*Laoni kódex*, a 13. századig a franciaországi Laon katedrálisában volt használatban), másrészt a svájci Sankt Gallen-i kolostorban a 12. században még használt *Codex Sangallensis* neumatikus jelöléseit. A neumatikus írásmód lényege az, hogy a kvadrátnotációnál sokkal összetettebb üzenetet ad át az olvasójának arról, hogy milyen módon és tempóban, milyen kiszélesítésekkel, gyorsításokkal, milyen dallam- és szövegformálással kell elénekelni az adott dallamot. Tehát lényegében ezek a kiegészítések megmutatják, hogy a gregorián dallamok hogyan hangozhattak abban a formában, amely a lejegyzés korát megelőzően a szájhagyományban élt, mielőtt komoly igény lépett fel azok lejegyzésére. *A gregorián egyszerű fenségessége talán a legszebb nyelv, amellyel magáról a liturgiáról s a liturgiában beszélhetünk.*

Ezek szerint a gregorián mint olyan nem csupán egy középkori egyházzenei műfaj?

– Nyilván a századok, illetve maguk a helyszínek is sokat alakítottak a 9. században még egységesebb ősi formán. Ám az idő múlásával egy-egy dallamnak, formálásnak értelemszerűen lokális variációi születtek, hiszen más egy francia, német vagy egy olasz „fűl”, más a habitus. Magát a latin szöveget is másképpen ejtették az egyes régiókban, sőt az egyes

nyelvterületeken is alakultak ki sajátos formák. Mégis megmaradt egy univerzális törekvés minden változatban. Ennek az volt a célja, hogy a szöveget a lehető legméltóbb módon öntsék formába. A gregorián hatását tekintve ezért tudott igazán dinamikussá válni, indukálva a nyugati zenefejlődést, ráadásul úgy, hogy végül is az egész nyugati zenének az alapja lett.

A gregorián lényege elválaszthatatlan a liturgiától?

– Olyannyira, hogy a gregorián szerves egységben van a liturgiával. Ha a stílusba sorolás szándékával közelítünk a gregorián felé, akkor arra fogunk jutni, hogy a gregorián nem zene. Mégpedig azért, mert sokkal több annál. Egyfelől nagyon magas művészi felkészültséget igényel a szép előadása: végül is Istennek éneklünk. De a művészi szemponton túl még valamire szükség van: mély spiritualításra. Sokáig gondolkodtam azon, hogy hogyan értelmezhetnénk a gregoriánt a mai kor számára. Aztán rájöttem, hogy a gregorián zenei nyelve, formálása elválaszthatatlan magának a liturgiának a nyelvezetétől. Amit mondok, énekelve mondom. Van egy anekdota, mely szerint Mozart azt mondta egyszer: „mit nem adtam volna azért, ha én írhattam volna meg a prefáció dalmát”. Ez a zseniális zeneszerző felismerte, hogy egy egyszerű gregorián dallam és szövege mennyivel több minden más földi dallamnál. A szöveg és a zenei forma a gregoriánban nem hogy egyenrangú, hanem nem is értelmezhető egyik a másik nélkül, annyira összefonódik benne a kettő. Ez az összhang pedig azt feltételezi, hogy aki a dallamot megalkotta, illetve a Szentírásból vett, vagy annak üzenete nyomán született liturgikus szöveget hozzá megszerkesztette, az nagyon is értette, miről szól a szöveg. Elolvasta, átlemelkedte, majd gyakorlatilag a zenei köntösbe beleimádkozta a szöveget mint elmélkedést. A *lectio divina*, azaz „szent olvasás” a keresztény szentírásolvasásnak és elmélkedésnek az egyik legjobb és egyúttal legtökéletesebb formája, amit a legnagyobb egyházatyák is alkalmaztak. A liturgián belül a gregorián révén pedig tulajdonképpen ez valósul meg: elhangzik a szöveg, a zene által pedig a legbelsőbb elmélkedéssé, s végsősoron imádsággá válik. Ugyanakkor mozgás is párosul hozzá, csak gondoljunk a liturgia négy vonulására, de jelen van benne a kontempláció is; a melizmák időtlenségbe helyeznek minket. Tehát a gregorián egy liturgikus *lectio divina*.

A gregorián tulajdonképpen zenei teológiának is mondható.

Maga a liturgia a hit ünneplése, s ennek az ünneplésnek a zenei köntöse a gregorián. Vagy másképpen úgy is mondhatnánk, hogy a gregorián egy teológiai nyelvezet, amely arról beszél – nem földi módon –, hogy mit, miért ünneplünk, és ebben az ünneplésben hová tartunk. A zenei szöveg magát a mennyei ünneplést hivatott tükrözni, amelyben hitünk

legvégső lényege tárul fel. És ez be is vonz, Isten jelenlétébe állít. A gregorián így az egyház missziós zenéje is. Engem például tizenhárom éves koromban megszólított és elkötelezett. Ilyen csodálatos erő rejlik benne.

Talán mondhatjuk, hogy a gregorián a legtökéletesebb egyházzene. Ezzel együtt a templomokban ma nagyon sokféle zenét hallani. Mitől válik valami egyházi zenévé? Ön milyen egyéb zenei stílusokat kedvel vagy fogad el a templomban?

– A gregorián több mint bölcső: a mai napig ható és inspiráló zenei nyelvezet. Amikor a liturgikus zene elszakad ettől az összetett nyelvezettől, megfélekedezik a zene és szöveg eme eredendő egységéről; akkor érezzük például azt, hogy az a zene nem templomba való. Mégpedig azért, mert megszűnt a kontinuitás. Amikor az embernek nagyon mély vallási élménye van egy zenével kapcsolatban, tehát nem a világ jut róla eszébe, hanem kifejezetten Isten, akkor az azt jelenti, hogy rejtetten-burkoltan, de mindenképpen jelen van a hatása. Lehet ez egy népének, lehet egy protestáns korál – Bachot hallgatni sok esetben egyértelműen transzcendens élményt jelenthet –, de számos más, egyébként világi szerzőt is megemlíthetünk, akik megtalálták azt a formát, zenei megfogalmazásokat, amelyek révén a szakralitást be tudták emelni a muzsikájukba. Elég csak Haydn, Liszt egyházi műveire, miséire gondolni, vagy Mozart, Verdi halotti miséjére... Úton az interjúra például Verdi Requiemjét hallgattam. Egy-két dallamfoszlánya reggel egyszerűen elindult a fejemben, s rájöttem, milyen régen hallgattam, hát előkerestem. És rájöttem, hogy nincs olyan újrahallgatása, hogy ne fedeznék fel benne valami újat. Tény, hogy zeneszerzőként nem vetkőzte le stílusát, de hangvétele komolyabb. Ettől a műve még nem liturgikus, még akkor sem, ha a szövege az.

De természetesen – az egyházi zene vonatkozásában – vannak a modern kornak is avatott szerzői, sőt a könnyűzenének is olyan képviselői, akik képesek olyan megfogalmazásokra, amelyek az eredendő egységre építenek, és amelyekben az isteni szó, vagyis a Szentírás szava ténylegesen átlemelkedett,

imádsággá formálódott szó, ami a zenében ölt testet. Ilyenkor nem értelemszerűen arról van szó, hogy egy világi stílust csak úgy bevitték a templomba.

Mi alapján tudunk különbséget tenni? Honnan tudjuk, mi értékes zene, és mi nem?

– Nyilván vannak könnyűzenei slágerek is, amelyeket mindenki felsorol, ha azt kérdezzük, melyek korunk „örökzöldjei”, de ezek jövőjéről még nincs biztos tudásunk. Ha ma száz „örökzöldből” – mert tényleg vannak mindenki által ismert és általánosan népszerű vagy kedvelt előadók, ahogyan voltak a régi korok világi zenészei között is – kellene az utca emberének választania, akkor kettő-három slágerben biztosan lesz egyezés. Tehát nem arról van szó, hogy ma ne lehetne értékes zenét csinálni világi szinten is, hiszen ezek a dallamok is képesek arra, hogy egy-két generációt átíveljenek: csápoltak rá a szüleink fiatal korukban, és csápolnak rá esetleg a gyerekeink is a mai napig. Értéküket tekintve ez a kettő-három sláger jelenleg kiemelkedik a többi közül, ez egyértelmű. Hogy később mi lesz velük, megmaradnak vagy elenyésznek, az a jövő titka. Világi madrigálok is maradtak fenn szép számmal – úgyhogy majd kiderül, melyik volt igazán értékes ezek közül. A liturgikus alkalomra szánt zenék esetében – amelyek hangvétele stilisztikailag a könnyűzenei műfajokba sorolható – talán az a legbeszédesebb,

amikor nincs igazi szakralitás, vagy nincs valódi átelmélkedése a szövegnek. Ha így születik meg egy-egy mű, akkor azok a művek „nem élnek sokáig”. Talán ötven-hetven évig, és akkor sokat mondtam. A világi zene esetében is erre mutat a toplisták változatossága is. Eltűnnek a generációval, amelyik megalkotta és hallgatta őket.

Vannak viszont örökérvényű dallamok, amelyek éppen azért jelentik minden korban ugyanazt a hallgatója számára, mert az ősi forrásból táplálkoznak: mert az örökkévalóból táplálkoznak.

A gregorián dallamokat – gondoljunk csak bele – a születésüket követően a 9. században lejegyezték, mégpedig azzal a céllal, hogy mindenhol lehető leghitelesebb formáját őrizzék meg az utókornak. És valóban: ma, a 21. században mi is a 9. század óta leírt gregoriánt énekeljük, tanulmányozzuk, őrizzük és örökítjük tovább. Ezer évről beszélünk. Hány generáció nőtt fel ennyi idő alatt? És hány generációt tud megérinteni egy egyszerű zoltárrecitáció!

Szerző: Horogszegi-Lenhardt Erika

Fotó: Merényi Zita

Magyar Kurír

Az írás nyomtatott változata az Új Ember 2022.

december 4-i számában, a Mértékadó kulturális mellékletben jelent meg.

*Betlehemi csillag
Szelíd fénye mellett
Ma az égen és a földön
Angyalok lebegnek,
Isten hírvivői
Könnyezve dalolnak
Békességet, boldogságot
Földi vándoroknak.*

Juhász Gyula Karácsony

Vrede voor Oekraïne door John Gründeken
2022 Wassenaar

MISEREND 2023 JANUÁR 1-TŐL 2023 DECEMBER 31-IG

Hága

Onbevekt Hart van Maria Kerk (Marlotkerk) Bloklandenplein 15. 2594 CK Den Haag

Jan. 8. Vasárnap	13.00 óra	Vízkereszt - Imaóra	Leo Elshout akolitus
Febr. 5. Vasárnap	13.00 óra	Szentmise	Szócs Csaba atya
Márc. 5. Vasárnap	13.00 óra	Szentmise	???
Márc. 15. Szerda	19.00-21.00	Lelkigyakorlat	Mustó Péter atya
Márc. 16. Csütörtök	19.00-21.00	Lelkigyakorlat	Mustó Péter atya
Ápr. 10. Húsvét hétfő	13.00 óra	Húsvéti Szentmise	Havas István atya
Máj. 7. Vasárnap	13.00 óra	Igeliturgia	Molnár-Gál Béla állandó diakónus
Máj. 29. Pünkösöd hétfő	13.00 óra	Pünkösdi Szentmise	Havas István atya Tanévzáró Imádkozni Tanulok
Júli. 2. Vasárnap	13.00 óra	Szentmise	Szócs Csaba atya

Aug. 27. 13.00 óra Szent István ünnepi ökumenikus istentisztelet/szentmise
Vasárnap Sóllyom Uzonka tiszteletes asszony/Havas István atya

Heilige Familiekerk, Kamperfoelieplein 29, 2563 HX Hága

Okt. 1. Vasárnap	13.00 óra	Szentmise	Szócs Csaba atya
Nov. 5. Vasárnap	13.00 óra	Szentmise	???
Dec. 3. Vasárnap	13.00 óra	Szentmise	???
Dec. 26. Kedd, karácsony 2. napja	13.00 óra	Karácsonyi Szentmise	Havas István atya

Amszterdam

Obrechtkerk, Obrechtstraat 30., 1071 KM Amszterdam

Máj. 7. Szombat	17.00 óra	Igeliturgia	Molnár-Gál Béla állandó diakónus
Szept. 30. Szombat	17.00 óra	Szentmise	Szócs Csaba atya

Eindhoven

Sint Joriskerk, Sint Jorislaan 51, 5614 AA Eindhoven

Márc. 19. Vasárnap	16.00 óra	Szentmise	Mustó Péter atya
Júli. 1. Szombat	16.00 óra	Szentmise	Szócs Csaba atya

Belgium:

Lásd új e-mail cím: aumoneriedesetrangers@skynet.be

Németország:

Herzogenrath - Németország Josef-Lambertz-Str. 72, 52134 Herzogenrath-Kämpchen

További információ a: www.ungarnzentrum.de/szentmisek/oesszes-szentmise honlapon olvasható!!!

A miserendben VÁLTOZÁSOK lehetségesek! Ezeket a változásokat a www.hollandiaimagyarkatolikusok.net weboldalon, Facebook oldalainkon valamint e-mailen keresztül olvashatják.

Hágai Magyar Iskola – Karácsonyi ünnepség, Betlehemes, Karácsonyi vásár

COLOFON

Adományokat szívesen fogadunk az IBAN: NL46 RABO 0360 2028 10, számlára, t.n.v.: Vereniging RK Hongaren Ezen szám összeállításán közreműködött Dencz Zsuzsa, Leo Elshout, Korcsma István.
Szerkesztő: Tápai Katalin, formai szerkesztő: Frits van Gaans.

Vereniging ter bevordering van het geestelijke leven van de r.k. Hongaren in Nederland. KvK's Hertogenbosch
IBAN: NL46 RABO 0360 2028 10, t.n.v.: Vereniging RK Hongaren
Correspondentieadres: hagai.magyar.katolikusok@gmail.com
Website: www.hollandiaimagyarkatolikusok.net